

השבוע, בין הכותלים עיניים על פרשת חוקת וקראנו יחד את הדברים המופלאים: של בית המדרש בהיכל הישיבה, פנה אלי אחד הבחורים עם שאלה שפילחה את ליבי. הוא ישב מולי, עיניו המושפלות מסגירות עולם של כאב פנימי, ואמר בקול חלוש: "אני לא מרגיש שיש לי חלק אמיתי בתורה. יש לי קשיי הבנה, אני לא מסוגל ללמוד הרבה כמו כולם, והכל כאילו עובר ליד. התורה הזאת כאילו לא באמת קשורה אלי...".

לרגע ארוך ישבנו בדממה. כמה כואב היה לראות בחור צעיר, נשמה יקרה מקרב עם ישראל, שמרגיש מנותק מהמקור הכי עמוק של חיותו.

"נשמע", אמרתי לו בעדינות, "יש כאן משהו שאתה חייב לדעת. בלי אותך - בדיוק בלעדיו - התורה לא שלמה".

האמת הגדולה

פתחת בפניו את המאור עיניים על פרשת חוקת ולמדנו יחד את הדברים המופלאים:

"ידוע כי יש שישם רבוא אותיות לתורה וכנגדן יש שישם רבוא שרשי נשמות... וכל אחד מיישראל יש לו אות בתורה ואורייתא וקודשא בריך הוא חד, והוא חלק אלוך שבקרב האדם הוא ממש אותו האות שממש שורש נשמתו".

"זה אומר", הסברתי לו, "שהתורה נבנתה בדיוק לפי מספר הנשמות של עם ישראל. כל אות בתורה מתאימה לנשמה מסוימת. זה לא מקרי - זה תכנון מדויק של הקב"ה. הקשר הכי קרוב שיכול להיות".

עיניו של הבחור התחילו להבריק. "דגע", אמר, "אתה אומר שיש אות בתורה שהיא שלי? שהיא חלק מהנשמה שלי?"

צבא אחד שלם

הוספתי ואמרתי לו, על הפסוק בפרשתנו פ' במדבר "שאו את ראש כל עדת בני ישראל במספר שמות" מבאר המאור עיניים:

"השם יתברך מוציא במספר צבא ישראל ואי אפשר שיחסר שום אחד מהם ח"ו... שמוכרחים להיות תמיד שלמים כמו שאמרו רז"ל אין השכינה שורה בפחות מב' אלפים וב' רבבות מיישראל".

"היךך רואה?" אמרתי לבחור. "עם ישראל הוא כמו צבא אחד. השכינה לא יכולה לשרות אלא כשיש מספר מסוים של נשמות יהודיות. ואם אחד חסר, זה פוגע בכל הבניין".

המסר האישי

"בשעה שאתה יושב ולומד, גם אם אתה מבין רק מילה אחת, גם אם אתה מתקשה - אתה לא פחות חשוב מהגדול שבגדולים. כי יש אות בתורה שרק אתה יכול להפיח בה חיים. יש חלק בשכינה שיכול להתגלות רק דרכך".

עיניו של הבחור היו כבר רטובות מדמעות, אבל הפעם מסיבה אחרת לגמרי. "האמת היא", המשכתי והסברתי לו, "שהבעיה היא לא שלך. הבעיה היא של החברה, שחושבת שהתורה שייכת רק לחכמים הגדולים. אבל האמת היא הפוכה".

בפרשת במדבר, כשהקב"ה מצווה לספור את בני ישראל "במספר שמות", הוא מבקש לספור את כולם - כל אחד עם השם שלו, עם הזהות העצמית שלו, עם החשיבות הבלעדית שלו.

זה המסר: אתה חשוב. אתה נחוץ. ובלעדיו התורה לא שלמה.

גאון אלוך ואור
ברך אלמנן ר"ט

משמעות

מבית
'מפעל האידה'
פרשת במדבר תשפ"ה
85

הנפש והחינוך

ע"פ התורה

יש לך מקום מיוחד

לגבי קטן ערך:

"וכן קטן ערך לא יאמר אדחוק את עצמי לישב בראש קרוב להרב כדי שאשמע דברי אלקים יוצאים מפה קדוש מדבר לדעת עצה ומזימה לעבודת הבורא ב"ה, אלא ישב במקומו הראוי לו ואל ידחוק את עצמו יותר ממחיצתו ומצפה להשי"ת שיהיה בעזרו ויוכל לשמוע דברי הרב אפילו בריחוק מקום".

גם קטן הערך לא צריך לדחוק עצמו למקום הגדולים, אלא לשהות במקומו ולצפות לעזרת ה' שיוכל לקלוט את הדברים גם ממרחק.

לקח הדגלים - מלאכי השרת כמפות

המאור ושמש מביא את המדרש המופלא (במדבר רבה ב, ג) כיצד למדו ישראל את סוד ההכרה האישית דוקא מן המלאכים:

"בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף רבבות של מלאכים... והיו עשויין כולן דגלים דגלים, פירוש, שחננו איש על מחנהו ואיש על דגלו ולא זו שום אחד מהם ממחיצתו אפילו לראות יקר תפארת גדולת הבורא ב"ה".

להיות בשאנן והשקט

המדרש מדגיש נקודה מפתיעה: גם במעמד הגילוי הגדול ביותר - מתן תורה - לא זו המלאכים ממקומם!

"אלא כל אחד עמד במקומו שאנן והשקט והיה מצפה אם יעזור לו ה' יראה במקומו הראוי לו".

מתאון לדגלים

"וכשראו ישראל זאת התחילו מתאון לדגלים אמרו הלאו אנו נעשים דגלים כמותן, רצה לומר, הלאו שיהיה בינינו מידה זו שיכיר כל אחד מקומו הראוי לו ולא ידחוק את חבירו לעלות למעלה".

תשובת הקב"ה

"ואמר הקב"ה למשה עשה להם כך רצה לומר הואיל שנתאיתם לדגלים שלא יכנס אחד בתחומו של חבירו רק כל אחד ירצה לקבל כפי הכנתו עשה להם כך".

העיקרון המנחה

יסוד זה עומד לעזר לאדם בכל מיני סיטואציות - שיהיה מרוצה במקומו מחד, ולא ידחוק עצמו למקומות אחרים מאידך.

כל אחד ממקומו הייחודי יכול להגיע לעבודת ה' השלמה.

כוחם של עם ישראל הוא באחדותם, ולכן חשוב ונחוץ מאוד שיהיו כולם באחדות ובקשר אמין וחזק. אך מצד שני, חשוב מאוד שידע כל אחד מעלתו וערכו, ולכן צריך האדם לברר לעצמו עם מי הכי נכון וטוב שיהיה בחברותו.

המאור ושמש בפרשתנו פותח את דבריו ומבהיר את האיוון העדין הזה:

"הן אמת שעם בני ישראל הקדושים צריכין להיות יחד בקשר אמין וחזק באחדות גמור באהבה ואחוה וריעות, אך על כל פנים צריך האדם להתבונן ולידע ערכו ודוגמתו לאיזה איש יקרב את עצמו".

הכרת המקום הראוי

המאור ושמש מביא את דברי המדרש על הפסוק "צדיק כתמר יפרח" (תהלים צב, ג): "מה תמר זו יש בו פירות ויש בו עלץ ולולבין, כך ישראל יש מהן בעלי מקרא בעלי משנה בעלי אגדה".

כשם שלכל חלק בתמר יש ערכו ותפקידו הייחודי, כך גם בעם ישראל - יש בעלי מקרא, בעלי משנה ובעלי אגדה. כל אחד חשוב במקומו.

המסקנה:

"לכן צריך האדם להכיר ערכו באיזה מקום יהיה מקומו ובין איזה אנשים יהיה מנוחתו אשר יוכל להשיג ערך עבודתו ליוצרו".

להכיר את מקומי האמיתי

מוטל על כל אדם לבחון ולבדוק היכן מקומו האמיתי. אחרי שהתברר לו מקומו האמיתי הראוי לו, עליו להיות מרוצה במקומו, ולא להסתכל או להציץ או לדחוק עצמו למקומות אחרים.

הדרכה לגדולים ולקטנים

המאור ושמש מפרט את הדרכה המעשית לשני סוגי האנשים:

לגבי מי שהוא בערך הגדולים:

"ואם מי שהוא בערך הגדולים לא יאמר אשב בין קטני ערך ושם אוכל להשיג עבודת הבורא ב"ה, אף שמדומה לו כן ויכול להיות שאמת אתו על ידי שישפיל עצמו וישא אלקותו, אף על פי כן לא יצא מגבול ערכו אלא יצפה להשי"ת שיהיה בעזרתו ויוכל גם כאן בין הגדולים לבא למידת הכנעה".

גם אם נדמה לאדם גדול שעל ידי ישיבה בין הקטנים ישיג עבודת ה' טוב יותר - עליו להישאר במקומו הראוי ולחפש דרכים להגיע לענוה גם שם.

התבוננות

במשנת האירה

אסיפת הורים מכרעת

ואת התסכול של המחנך.

"סליחה על ההפרעה" אמר המנהל

בקול רך. **"שמעתי את השיחה. האם**

תרשו לי לספר לכם משהו?"

השניים הנהנו בדוממה.

"לפני כמה שנים", התחיל המנהל,

"היה לנו תלמיד בשם מרדכי. גם הוא

התקשה בלימודים, גם הוא 'הפריע'

לכיתה. המחנך דאז היה בטוח שהילד

לא יכול להצליח."

הוא עצר לרגע ואז המשיך: **"היום**

מרדכי הוא בחור מצוין בשיבה, מה

השתנה? המבט שלנו עליו."

המנהל ניסה את לשון המוקרא הפתוח

לפניהם על השולחן תוך שמצביע על

המילים: **"במדבר סיני במספר."**

ומבאר רש"י הק':

"מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל

שעה"

"תראו מה רש"י הקדוש אומר על

הפסוק הזה", המשיך המנהל בקול

חם. **"מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל**

שעה - אהבתו של הקב"ה לישראל כה

גדולה, עד שהוא מונה אותם שוב

שוב כדי להראות את חשיבותם

הייחודית."

"אבל למה בכלל לספור?"

השעה הייתה מאוחרת יותר מהרגיל

באסיפת ההורים בתלמוד תורה "אהל

זבולון". רוב ההורים כבר עזבו, אבל

באחד הכיתות נשמעו קולות מדברים

בטון מודאג.

"אני לא יודע מה לעשות איתו יותר",

אמר הרב כהן, המחנך הוותיק, בקול

עייף. **"יהודה כבר חודשיים שהוא**

מפריע בכיתה, לא מקשיב, ולא מבין

כלום. הוא בסך הכל גורר את כל

הכיתה אחורה."

אבא של יהודה, אברך צעיר, ישב מולו

ופניו חיוורות. **"אבל הוא ילד טוב"**,

מלמל. **"בבית הוא..."**

"בבית זה דבר אחד", קטע המחנך.

"בכיתה הוא בעיה. אולי כדאי לחשוב

על מסגרת אחרת? משהו יותר

מתאים לרמה שלו?"

הדמועות החלו לדלוף מעיני האב. **"אז**

מה, אתה אומר שהוא לא יכול ללמוד

תורה? שהוא לא בשביל זה?"

"אני לא אומר את זה, אבל...", המחנך

עצר באמצע המשפט כשהדלת

נפתחה בשקט.

הרב גולדשטיין, מנהל התלמוד תורה,

כנס לכיתה. הוא הקשיב לשיחה כמה

דקות, ראה את הייאוש בעיני האב

שאל האב. **"מה כל כך חשוב במספר?"**

המנהל חיך חיך חם. **"זו בדיקת השאלה הנכונה.**

התשובה טמונה בדברי הכלי יקר המופלאים."

הוא פתח את החומש וקרא בקול ברור:

"כל העמים אשר אין להם מספר פרטי, כמו הקש

הזה שאין דרך בעל הגורן ליתן לו מנין, כך אין לאומות

השגחה פרטית כי אם כללית לקיום המין כשאר

בהמות וחיות ארץ, אבל כל איש מישראל מושגח

בפרטות ואפילו אחד מהם חשוב כאומה שלימה."

כל יהודי - עולם שלם

"אתם מבינים?" שאל המנהל, ועיניו נצצו. **"כל יהודי,**

בלי יוצא מן הכלל, זוכה להשגחה פרטית. הקב"ה לא

רואה אותנו כמסה אחת, אלא כיחידים, כל אחד עם

הייחוד שלו, עם התפקיד והכוח המיוחד שלו."

המחנך הקשיב בתשומות לב רבה.

"זה לא רק יפה מבחינה תיאורטית", המשיך המנהל

בגישת האירה.

"זה משפיע על ההלכה למעשה! חכמים אמרו שכל

'דבר שבמנין אפילו באלף לא בטל' - מה שאומר שכל

יהודי כל כך חשוב וייחודי, שהוא לא מתבטל בתוך

הרבים."

"מה זה אומר לנו כמתנכים?" שאל האב בקול רועד.

"זה אומר", ענה המנהל בחמימות, **"שכל תלמיד**

בכיתה - לא משנה איך הוא לומד, לא משנה כמה

הוא מתקשה - הוא עולם שלם. הוא לא 'בעיה'

שצריך לפתור, הוא לא 'מפריע' שצריך להסיר. הוא

יהודי, וכל יהודי חשוב כאומה שלימה."

המחנך

המחנך ישב בדוממה כמה דקות, מעכל את הדברים.

"אז מה אתה מציע שאעשה?" שאל לבסוף.

"ראשית", אמר המנהל, **"תחליף את השאלה. במקום**

לשאול 'איך אני פותר את הבעיה של יהודה?' - שאל

'איך אני מגלה את הכוח הייחודי של יהודה?'"

"ושנית", הוא המשיך, **"תזכור שאם הקב"ה מונה**

אותנו 'מתוך חיבתו' - אז גם אנחנו צריכים להתייחס

לכל ילד מתוך חיבה. לא מתוך רחמים, לא מתוך

סבלנות - מתוך חיבה אמיתית."

האב הרים את ראשו. **"ואתה מאמין שגם יהודה יכול**

להצליח?"

"אני לא רק מאמין", ענה המנהל בביטחון. **"אני יודע.**

כי הקב"ה לא עושה דברים מיותרים. אם הוא שם את

יהודה בעולם הזה, ואם הוא שם אותו דווקא בכיתה

שלו - יש לו תפקיד ייחודי שרק הוא יכול לבצע."

השובע שאחר כך

שבוע אחר כך, הרב כהן ישב עם יהודה בצורה

פרטנית ואישית. הוא גילה שהילד מצטיין בזיכרון

ויכול לחזור בעל פה קטעים ארוכים מהגמרא.

"אולי", חשב המחנך, **"התפקיד שלו בכיתה הוא**

להיות הזיכרון החי שלנו?"

"יהודה התחיל לעזור לילדים האחרים לזכור את

המקורות. הוא הפך לחשוב בכיתה."

המחנך פגש את האב וסיפר אודותיו, האב חיך חיך

רחב. **"אמרת שהוא חשוב כאומה שלימה."**

"לא אמרתי", תיקן המחנך בענווה. **"הקב"ה אמר. אני**

רק למדתי להקשיב."

בפרשת במדבר אנו לומדים שכל יהודי נספר בנפרד,

מתוך חיבה מה'. כמתנכים והורים, עלינו לזכור שכל

ילד - גם זה שמתקשה, גם זה שנראה 'שונה' - הוא

עולם שלם בפני עצמו. המשימה שלנו היא לא

לשנות אותו, אלא לגלות את הכוח הייחודי שהקב"ה

הטמין בו.

"כל איש מישראל מושגח בפרטות ואפילו אחד מהם

חשוב כאומה שלימה" - זו לא רק אמירה יפה. זו

מציאות שצריכה לעצב את כל גישתנו החינוכית.

הפעלה שנייה: המטרה - יצירת הרגשת הצלחה

העיקרון הזהב

"אשר ילד מרגיש שמצליח בלימודו, נעשית

התורה בשבילו מתוך נועים"

דרכים מעשיות:

1. הנעמת התורה

• הראה לילד כמה הוא יודע

• הדגש את החכמה שלו

• תן לו להרגיש "ממולח בתורה"

2. הדגשת החשיבות

• הראה לילד עד כמה אתה מחשיב את לימודו

• היהר שאין מפריעים לו בשעת הלימוד

• שידע ויפנים את מעלת "תורה של תינוקות של

בית רבן שלא טעמו טעם חטא"

3. השיתוף והעמקה

• ככל שנעמיק ונשתף את ילדינו בסגולת וערך

התורה כך יהיו מחוברים בתורה ויתעלו

בהתמדתה.

הייחודיות של כל ילד

השפת אמת כתב: יש לכל איש ישראל דבר מיוחד

לעשות להש"ת, ועל שם זה נברא, יש לכל אדם

שייכות במעשיו עד הש"ת."

המסר לאבות: הייחודיות והחשיבות של כל יחיד

מישראל מחדירה בנו את החשיבות של כל אחד

מעם ישראל - כולל הילד שלך!

התורה לכל אחד לפי כוחו

המדרש (שם"ר ה, ט) מלמד:

"קול ה' בכוף, בכווח לא נאמר אלא בכוף, בכווח

של כל אחד ואחד. הבחורים לפי כוחן והקטנים

לפי כוחן והיונקים לפי כוחן"

המסר: הקב"ה נתן את התורה לכל אחד לפי כוחו

ויכולתו, ולכן כל אחד שייך לתורה!

רעיון מחזק: האות הייחודית

המושג המרכזי: שישים ריבוא נפשות ישראל הם

כנגד שישים ריבוא אותיות בתורה הקדושה. כל

אחד ואחד מישראל שקול כנגד אחד מהאותיות

של התורה הקדושה.

והדין הוא: ספר תורה שחסרה אות אחת -

פסולה!

המסר לילד: **"אם יחסר חלילה יהודי אחד בעולם,**

שוב יהיה הספר תורה פסול. לכן לעולם לא

תחשוב 'מה אני חסר בממלכת התורה?' - כי

דווקא דבר קיומך, יש לנו ספר תורה כשרה

ותשובה!"

מאידים

תנועת מאיד חינך

סדנת לב אבות מבית האירה

ישראל המנויים בפרשה. כל אחד

ואחד חביב ונחמד באופן מיוחד לפני

הקב"ה - גם אתה!"

טעימה קטנה מתוך הסדנה להורים

בגישת האירה

חינוך הילדים לתורה /חלק א'

השאלה שעומדת בפני כל אב:

כיצד אני יכול להחזיר בליבות הילדים

אהבת תורה, קשר עם הקב"ה ועם

התורה הק'?

רעיון הבסיס - "אתה חשוב!"

כל שנה לפני זמן קבלת התורה

קוראים פרשת במדבר. בפרשה זו

רואים שהקב"ה מבקש למנות את

מספר בני ישראל, וכדברי

רש"י: **"מתוך חיבתו לפניו מונה אותם**

כל שעה."

איך מסבירים זאת לילד?

"תדע לך, כל יחיד ויחיד מישראל הוא

אחד מכל אותם שישים ריבוא בני

רעיון מרחיב - הכוח של לימוד התורה

מאמר חז"ל הידוע (שבת קט"ב):

"אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל

תינוקות של בית רבן. ואמר ריש לקיש

שארין מבטלין תינוקות של בית רבן

אפילו לנביאין בית המקדש."

איך מעבירים זאת לילד:

"תשמע משה מדהים! כל קיום

העולם עומד על זכות התורה שאתה

לומד! וגם כאשר יבוא משיח במהרה,

הוא לא יסיים שח"ו יבטלו את התורה

שלך. כל התוכניות של ביאת משיח

ובניין בית המקדש - הכל יהיה תלוי

בתורה של הילדים כמוך!"